

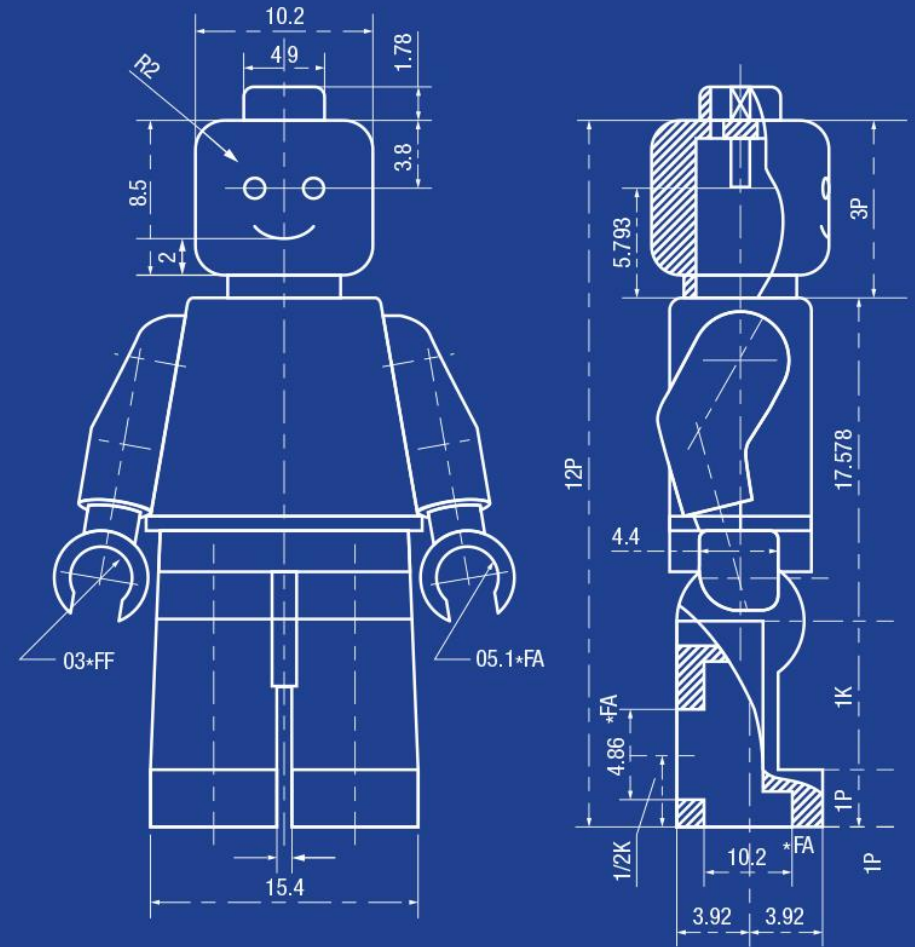
JOHAN LINÅKER (RISE)

Öppna (Upphandlings)data

Verktyg och möjlighet till transparens och innovation

Photo by deepak pal | <https://www.flickr.com/photos/158301585@N08/29798304978/in/photostream/>

Om Johan

Öppna Data

- Öppen data och innehåll kan fritt användas, modifieras och delas av oavsett vem och dess syfte*
- Tillåtande och stränga (copyleft) licenser finns motsvarande för öppen programvara
 - Ex. CC0 → CC-BY → CC-BY-SA
- CC0 rekommenderat för öppna data enligt DIGG och PRV

*<https://opendefinition.org/>

@johanlinaker | <https://linaker.se>

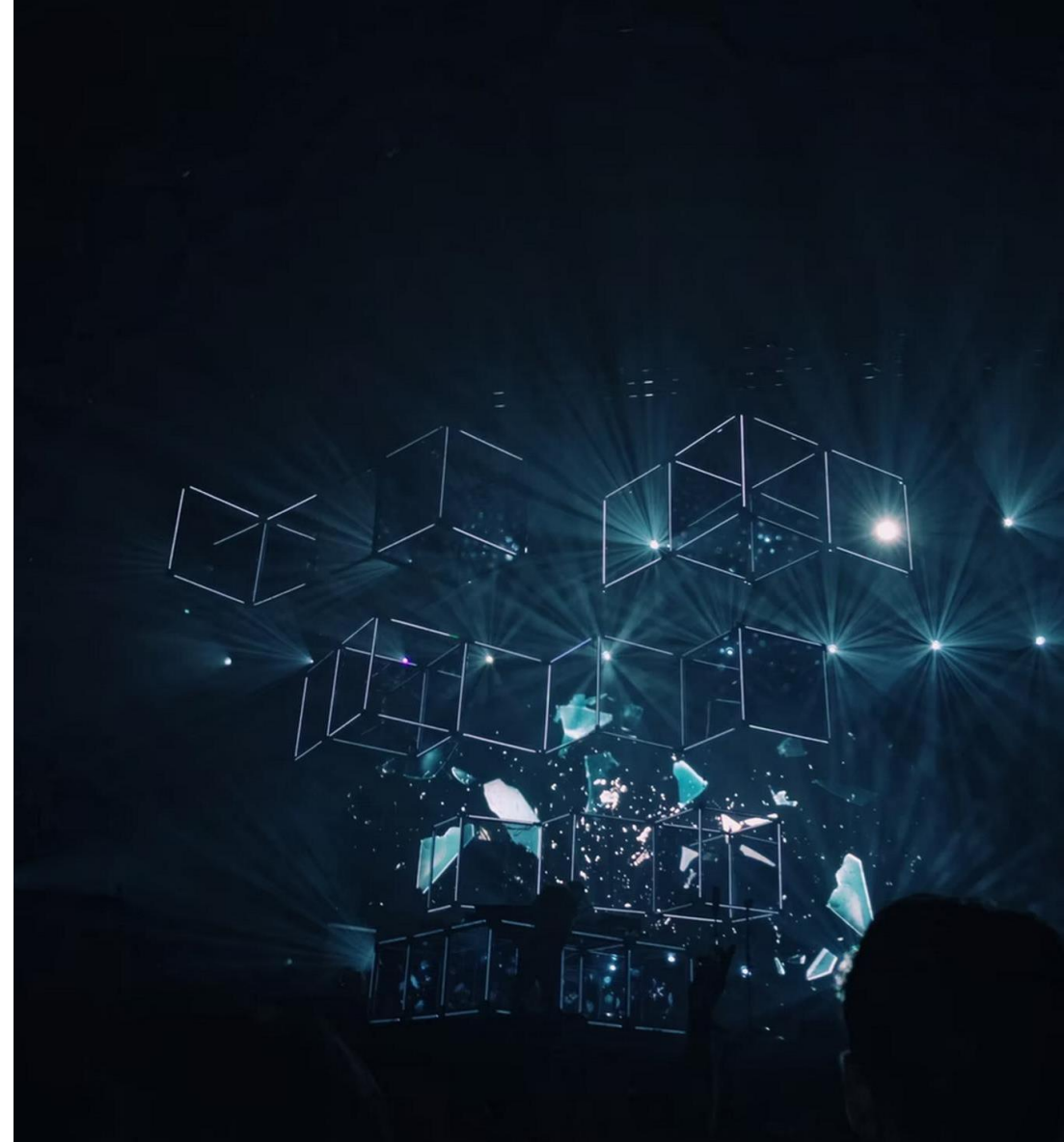

Photo by Anna Hunko | <https://unsplash.com/photos/ajE5goOGzZc>

Kvalitetsaspekter

- Värde beror ofta på datats kvalité, och om den är
 - Maskinläslig
 - Plattformsoberoende
 - Avgiftsfri
 - Öppen licens
 - Komplett
 - Omodifierad
 - Tillgänglig
 - Öppet format
 - Länkad

* <https://opengovdata.org/> <https://5stardata.info/en/>

Upphandlingsdata

- Information som berör hela upphandlingscykel:
 - planering,
 - annonsering,
 - anbudsgivning,
 - utvärdering,
 - tilldelning,
 - avtal och uppföljning av tecknade avtal

Ökad konkurrens och effektivitet

- Främjande av ökad konkurrens, mångfald, tillika effektivare och mer strategisk upphandling
 - Leverantörer kan ta del av relaterade upphandlingar och anpassa framtida bud och värdeerbjudande
 - Beställare kan hitta, jämföra och utvärdera inköp av motsvarande produkt eller tjänst hos andra inköpare
 - Beställare kan hitta varandra och gå samman i större upphandlingar, ställa gemensamma krav och pressa priser ytterligare

Leverantörsreskontra

- En studie från RISE* undersökte sex kommuner arbete
 - Potential i besparingar över 2,3 miljoner kopplat till publiceringen av Leverantörsreskontra av Göteborgs Stad.
 - Minskad handläggningstid och begäran av leverantörsfakturer
 - Förbättrad kvalitetsarbete
 - Men framförallt, transparens och demokrati

* Apanasevic (2021) -

<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/238004/1/Apanasevic.pdf>

	avtal	leverantor_id	forvaltning	konto_text	leverantor
	Search	Search...	Search...	Search...	Search...
9		9164505696	Omsorgsnämnden	Hobby lekmateriel & idrott	TEXTILHUSE SWELOGENT HANDELSBO
9		5567759922	Omsorgsnämnden	Support o u-hållsavgifter för applikationer (licensavgifter)	Södertälje Sjukhus AB
9		5560913591	Socialnämnd SK-IFO	Kontorsmaterial	Staples Swed AB
9		5569447856	Socialnämnd SK-IFO	Kontorsmaterial	Jula Sverige A
9		5564988029	Utbildningsnämnden	EI, konsumtionel	Telge Energi A
9		5560576554	Äldreomsorgsnämnden	Dröjsmålsränta leverantörsskulder	Procurator Sverige AB
9		5560576554	Utbildningsnämnden	Dröjsmålsränta leverantörsskulder	Procurator Sverige AB
9		5560576554	Äldreomsorgsnämnden	Dröjsmålsränta leverantörsskulder	Procurator Sverige AB
9		5560576554	Äldreomsorgsnämnden	Dröjsmålsränta	Procurator

Ökad transparens och förtroende

- Bättre transparens i en kommuns aktiviteter och upphandling
 - Ökat medborgarengagemang
 - Minskad risk för korruption
- Möjlighet till uppföljning och utvärdering utifrån ex.
 - Klimatpåverkan
 - Etiska val
 - Politiska beslut
 - Lagar och förordningar
- Kan leda till ökat förtroende för offentlig sektor, politiker, och dess beslut.

Följa och begränsa klimatpåverkan

- Följa upp och koppla upphandlingsmönster mot klimatpåverkan
 - Koppla mot andra datakällor, ex. <https://Klimatkollen.se>
- Kräva insamling och begränsningar genom upphandling av varor och tjänster
 - Ex. vid last mile av godstransporter likt Transparenta Transporter i Helsingborgs Stad

Granskning av korruption och missl

Så rundar kommunerna LOU

Många kommuner hyr in PR-konsulter, samtalstränare och lärare utan någon egentlig upphandling. Det menar techentreprenören Jens Nylander som digitaliserat 10 miljoner leverantörsfakturer.

| 2023-09-19

Entreprenören Jens Nylander går till attack mot ett framgångsrikt SaaS-bolag – och de kommuner som köper in tjänsten.

Enligt granskningen har svenska kommuner betalat över 1 miljard kronor för verktyget, utan att göra någon riktig upphandling.

AVSLÖJAR: Förfalskad årsredovisning lurade IVO och kommunerna

Ett stort assistansbolag som omsätter hundratalsmiljoner har lyckats lura över 70 kommuner och IVO med en förfalskad årsredovisning undertecknad av en kvalificerad revisor som bekräftar att hens namnteckning är förfalskad.

Jens Nylander
2 JAN 2024 — 2 MINUTERS LÄSNING

Idigare tech-entreprenören Jens Nylander bygger en enorm databas för offentliga inköp. "Jag använder AI för att upptäcka

a) Pengarna ska gå till svensk innovation – forskning, startups och inkubatorer. Men hundratals miljoner av statliga Vinnovas bidrag hamnar istället hos offentliganställda när de startar sidoprojekt, anställer varandra och delar ut miljoner. Det visar en ny granskning signerad Jens Nylander och hans AI-satsning.

Nu svarar Vinnova och medger samtidigt att myndigheten inte vet exakt hur stort problemet är.

Publicerat måndag 29 januari kl 20.20

- o Stora frågetecken kring Hudiksvalls uppköp av dyra säkerhetsnycklar menar dataanalytikern Jens Nylander som granskat upphandlingen.
- o Kommunen har köpt in nycklarna för över två miljoner kronor i oktober 2022 men än finns inga nycklar.
- o Lena Högback, kommundirektör i kommunen, menar att fel har begåtts men håller inte med om att det inte finns några nycklar.

Underlag för nationell statistik

- Utredning pekar ut behov för insamling och publicering av inköpsvärden som öppna data via central statistikmyndighet
- Bör omfatta alla upphandlande myndigheter och avse alla inköp av varor, tjänster och byggtreprenader.
- Potential för att
 - driva på innovation och utveckling av digitala tjänster och applikationer
 - Främja forskning och journalistik inom upphandlingsområdet
 - Informera beslutsfattare och driva på faktabaserad opinionsbildning

Förberedande studie om vissa inköpsvärden

RAPPORT
REGERINGSUPPDRAG

Bör ses med Skall-krav

- Publicering av upphandlingsdata bör komma med ett skall-krav.
- Upphandlingsdata pekas ut som en av sju potentiellt nya High Value Data-sets
 - *“Tenders per government office*
 - *Awards per government office*
 - *Contract and implementation data “*
- Arbetet med Public Procurement Data Space kommer ytterligare skapa tryck på att upprätta och integrera nationella databaser

Behov för systemstöd

- Export och publicering av upphandlingsdata måste förenklas och idealt sätt till en enkel exportknapp i systemstödet
- Bör automatisera hopsamling av aktuell data, transformera i lämpliga format, publicera på aktuell plattform,
- Likaså skicka relevant metadata till den Nationella Dataportalen för allmän tillgång.

Annonsdata inlåst

- Alla annonser över tröskelvärde ska publiceras i någon av fem avgiftsbelagda annonsdatabaser
- Systemleverantörer har idag ägarskap av annonsdata i Sverige vilket bör öppnas upp, likt den generella standarden i övriga Europeiska länder.
- Detta bör både uppmuntras och kravställas från offentligt beställarhåll vid upphandling av dessa systemstöd.

Generella Utmaningar

- Särskilt skydds- eller affärsintresse
- Legala barriärer
- Kostnader för att öppna upp och underhålla
- Tekniska hinder och kompetensbrist
- Bristande incitament och kultur
- Rädsla att stå till svars
- Konkurrera med näringsliv
- Veta vilken data som är efterfrågad
- Få externa aktörer att utforska, använda och samverka kring data

Stöd och resurser finnes

- Flertalet resurser finns redan att tillgå.
- Den Nationella Dataportalen tillhandahåller specifikationer och dokumentation.
- Nationella Dataverkstaden och regionala initiativ som VGR utgör viktiga satsningar för att bygga kapacitet, särskilt på den kommunala nivån.
 - <https://www.vgregion.se/ov/dataverkstad/datamangder/leverantorsreskontra/>
 - https://www.dataportal.se/sv/specifications/leverantorsreskontra/latest#ref=?p=1&q=leverant%C3%B6rs*&s=2&t=20&f=&rt=spec_standard%24spec_profile&c=false

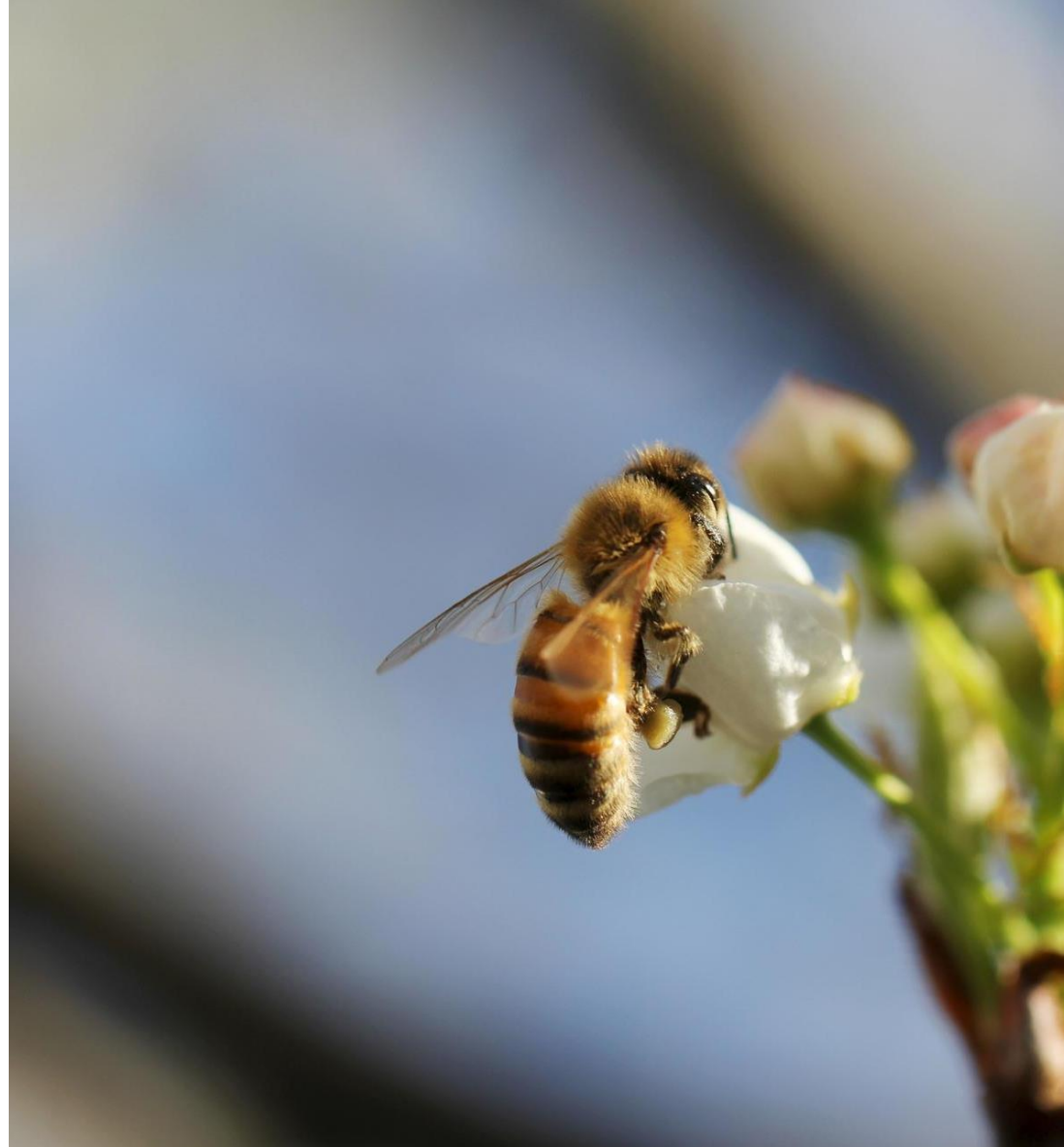
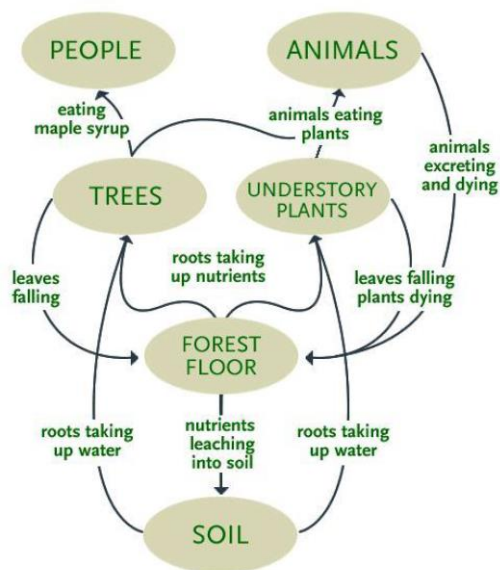

Samverkan?

- Distribueras och förädlas i värdekedjor från dataproducent till dataanvändare
- Riktning oftast enkelriktat utan feedbackloopar
- Fokus på publicering pådrivet top-down
- Behov av dialog och samverkan kring datan och dess tillämpningar
- Idealt bör utveckling gå mot värdenätverk med dubbelriktade pilar

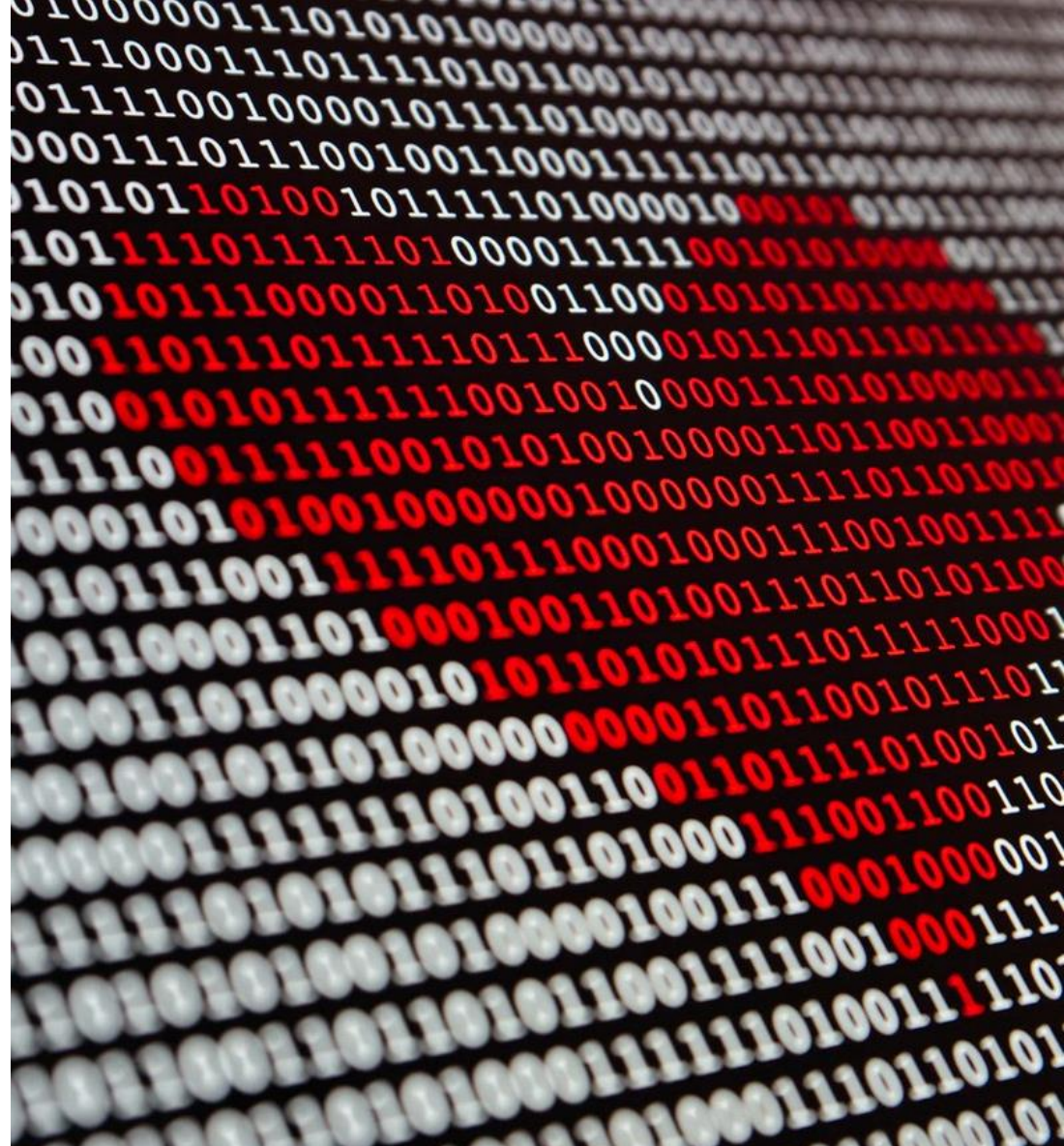

Ekosystem som metafor

Dataekosystem

- Ett öppet nätverk av aktörer som samlas kring ett gemensamt intresse och teknisk plattform som främjar detta intresse
- Möjliggör nyttjande, delning och samverkan kring öppna data inom ekosystemet
- Samverkan sker både kring data samt relaterade resurser som (öppen) programvara och standarder
- Sker via utbyte av kunskap, resurser och artefakter som ex. data och källkod

Funktionella roller

- Dataproducenter
- Dataintermediärer
- Tjänsteleverantörer
- Applikationsutvecklare
- Verktögs- och infrastruktursleverantörer
- ...

Ekosystem för upphandlingsdata

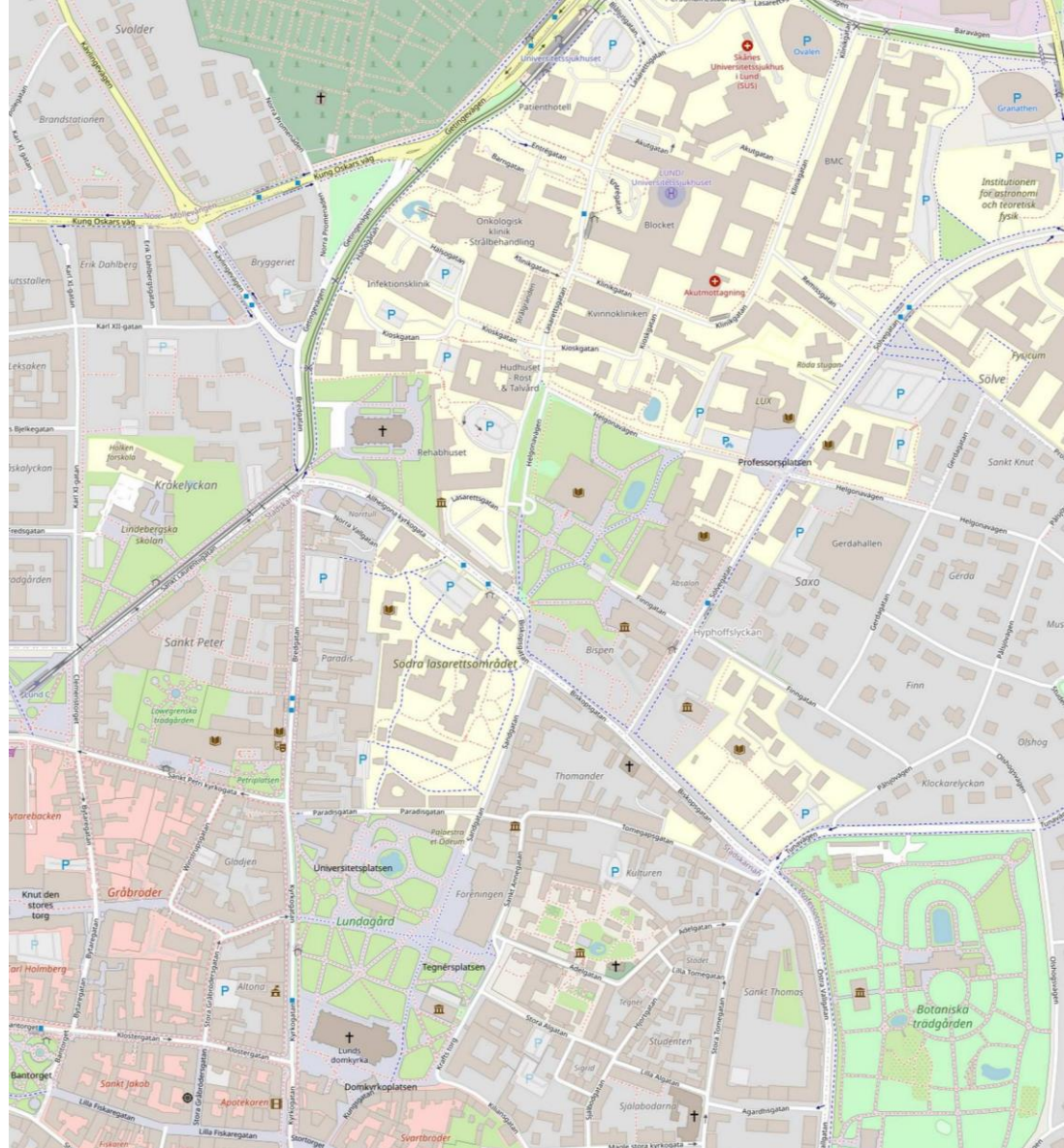
- Dataproducenter och konsumenter måste samlas, och delning och publicering möjliggörs
- Upphandlingsmyndigheten (eller annan central aktör) bör ges ansvar att samla och skaffa översyn över aktuella datamängder.
- Intressenter att samla:
 - Upphandlande myndigheter
 - Leverantörer
 - Forskare och studenter, journalister,
 - Näringslivet, branschföreträdare och intresseorganisationer samt en intresserad allmänhet

Exempel: OpenStreetMap

- Öppen kartdata över världen
- > 1 milj bidrag
- "Community of communities"
- Offentlig sektor, näringsliv, civilsamhälle, akademi, medborgare
- Drivs av konsensus-normer och saknar direkt hierarki eller plattformsledare
- Fristående foundation/stiftelse som "Trustee"
- Öppen samverkan kring editering av kartan och relaterad öppen källkod

@johanlinaker | <https://linaker.se>

Exempel: JobTech Dev

- Plattformsledare:
 - Arbetsförmedlingen
- Publicerar öppen data kopplat till svenska arbetsmarknaden
 - Jobbannonser
 - CV/Egendata
 - Taxonomi
- APIer, verktyg, ramverk, bibliotek och applikationsexempel som öppen programvara
- Läs mer: <https://jobtechdev.se>

Exempel: Trafiklab

- Plattformsledare:
 - Samtrafiken, samägt av en serie offentliga och privata trafikbolag
- Publicerar öppen data kopplat till kollektivtrafiken inom Sverige
 - Tidtabeller, hållplatser, prognoser
 - Störningar och service-data
- Verktyg, ramverk, bibliotek och applikationsexempel som öppen programvara
- Läs mer: <https://trafiklab.se>

